

SIYOSIY JARAYONLARNI O'RGANISH METODLARI

G'ofirov Zuxriddin Jamshid o'g'li

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston

Milliy universiteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya: *Zamonaviy siyosatshunoslikda siyosiy jarayonlar va uning siyosiy hayotdagi ahamiyati muhim o'rganish ob'ektlaridan biridir. Siyosiy jarayonlarni o'rganish uchun turli usullar va metodlar mavjud. Ushbu maqola siyosiy jarayonlar va ularning o'rganish metodlari haqida.*

Kalit so'zlar: *Tarixiy analiz, Statistika va raqamlar, Mediat terapiya, Akademik tadqiqotlar va maqolalar, antropologik tahlil, SWOT tahlil.*

Metod bu siyosatshunoslikda bilish obekti bolib, yondashuv, tamoil, qoida, meyor, vosita va tarkib tushunchalarining o'zaro ta'siridir. Siyosiy jarayonlarda metodni qollashdan ikki maqsad mavjud.

1.Siyosiy jarayonlardagi umumiy o'xshashlikni topish.

2.Siyosiy jarayonlardagi ya'ni takrorlanmiydiganlarni topishdan iboratdir.

Siyosiy jarayonlarni o'rganish metodlari, siyosiyot va siyosiy fanlar bo'yicha ko'p yil davomida rivojlangan, bir-biridan farq qiladigan, lekin ko'pgina hollarda bir-birini takomillashtiradigan bir nechta usullar va metodlarni o'z ichiga oladi. Har bir metod o'zining o'ziga xos afzalliklarga ega bo'lib, siyosiyotshunoslik sohasida foydalaniladigan metodlar quyidagi ko'rsatkichlar asosida tan olinadi.

Tarixiy Analiz: Siyosiy jarayonlarni o'rganishda tarixiy analiz, davlatning o'tgan vaqti, siyosiy tuzumlar va o'zgarishlarni tushuntirishda yordam bera oladi. Tarixiy tahlil, siyosiy jarayonlarni shakllantirgan sabablarni va ularga olib kelgan o'zgarishlarni tushuntirishda yordam bera oladi.

Statistika va Raqamlar: Statistik ma'lumotlar va soniy ma'lumotlar, siyosiy jarayonlarni o'rganishda katta o'rin egallaydi. Statistika, saylov natijalari, ekonomik ko'rsatkichlar, jamoat va siyosiy rivojlanishni tushuntirishda yordam bera oladi.

Mediat terapiya: Media siyosiy jarayonlarni o'rganish uchun muhim manba sifatida faol ishlatiladi. Yangiliklar, tadbirlar haqida ma'lumotlar, intervyular va boshqa mediya manbalari orqali siyosiy voqealar va rivojlanishlarni tushuntirish mumkin.

Akademik Tadqiqotlar va Maqolalar: Akademik tadqiqotlar va ilmiy maqolalar, siyosiy jarayonlarni tahlil qilishda tajribaga ega bo'lgan metodlardir. Akademik tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan ilmiy-jurnallarda chop etilgan maqolalar, siyosiy voqealar haqida o'rganish uchun muhim manbalardan biri hisoblanadi.

So'rovnoma va Intervyular: Fuqarolar, siyosiy tashkilotlar, rahbariyat a'zolari va boshqa shaxslar bilan olib borilgan so'rovnoma va intervyular, siyosiy jarayonlarni o'rganishda badiiy yondashuvdir. Shu usul orqali, maqbul ma'lumotlar to'plangan va o'rganishning real jihatlarini ko'rsatish mumkin.

Elektron Hujjatlar va Ma'lumotlar Tizimi: Siyosiy jarayonlarni o'rganishda elektron hujjatlar, onlayn maqolalar, va ma'lumotlar tizimi, siyosiy tizim va muammolarni o'rganishda katta o'rin egallaydi.

Diplomatik Tahlil va Xalqaro Munosabatlar: Siyosiy jarayonlarni o'rganishda diplomatik tahlil, davlatlararo munosabatlar, xalqaro tashkilotlar, va mamlakatning o'zaro hamkorliklari tushunishda yordam beradi.

Antropologik Tadqiqotlar: Antropologiya, jamiyat va uning siyosiy hayoti haqida tadqiqotlar olib borishda foydalaniladi. Ushbu metodlar, siyosiy qabul qilingan norma va qadriyatlarni tushuntirishda, jamiyatning o'zini ko'rib chiqishda yordam bera oladi.

SWOT tahlili (Qaviy, Zayiflik, O'zgaruvchanlik, Taraqqiyot) bir tashkilot, loyiha yoki shaxsning ichki va tashqi muhitini tahlil qilish uchun foydalaniladigan bir metodologiyadir. Bu tahlil, organizatsiyaning ichki va tashqi holati, faoliyatining tavsifi, strategiyasining belgilanishi, yangiliklarni qabul qilish, muammolarni aniqlash, va strategik rejalashtirishlarni yaratishda yordam beradi.

SWOT tahlili besh qisimdagi jadval shaklida ifodalangan bo'ladi:

1. Qaviy (Strengths):

- Tashkilotning kuchli yoki ustunlikli tomonlari.
- Yaxshi brending.
- Yuqori sifatli xizmatlar yoki mahsulotlar.
- Yopiq innovatsiyalar va texnologiyalar.

2. Zayiflik

- Moliyaviy qiyinchiliklar.
- Xizmatlar yoki mahsulotlar bo'yicha yomon tanishlik.
- Ishchi kadrlarning yetersizligi.
- Texnologik olmashlik.

3. O'zgaruvchanlik

- Yangi bozorlar yoki segmentlar.
- Yaratilayotgan mahsulotlar yoki xizmatlar uchun talab.
- Texnologik o'zgarishlar.
- Tashkilotning bozorda o'zini o'rnatishi uchun imkoniyatlar.

4. Taraqqiyot

- Konkurentsia intensivlashishi.
- Moliyaviy zorliklar.
- Bozor ziddiyatlar va o'zgaruvchanliklar.
- Huquqiy, siyosiy, yoki ekologik cheklovlar.

SWOT tahlili asosan qo'llanilayotgan strategik rejalashtirishlarni belgilash uchun ishlatiladi. Bu, tashkilot rivojlanish strategiyasini belgilash, muammolarni bartaraf etish, va yangi imkoniyatlardan foydalanishga olib keladi.

Siyosiy jarayonlarni o'rganishda foydalaniladigan metodlar har biri o'zining o'ziga xos afzalliklar va qulayliklari bilan ajratiladi. Siyosiy jarayonlarni o'rganish metodlaridan foydalanishda avvallambor ma'lumotlarni to'plash, ularni tahlil qilish,

bir-biriga solishtirish va amaliyoti tekshirish muhimdir. Siyosiyotshunoslik sohasida har bir metodning o'zining o'ziga xos ustuvorliklari va cheklari mavjud.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. <https://staff.tiame.uz/storage/users/416/books/bpJ21bJbd1EjGVx73Nd4PJrI0x9jhd0ayok3k67l.pdf>
2. https://uz.wikipedia.org/wiki/Siyosiy_jarayon
3. <https://prezi.com/uy781is3o4uj/swot-tahlil/>
4. <https://www.mindonmap.com/uz/blog/personal-swot-analysis/>